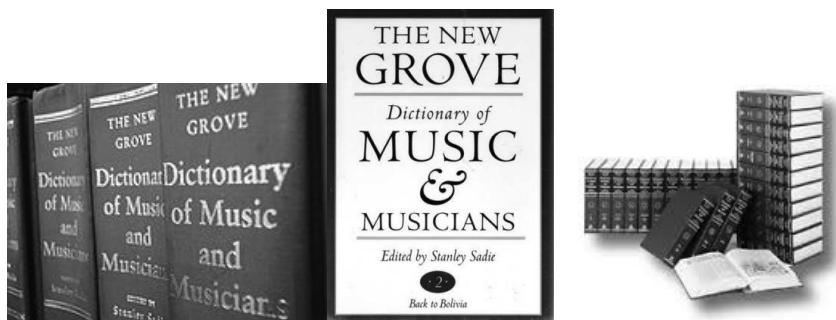

{ บทวิจารณ์หนังสือ }

{ โกรฟ : สารานุกรมย่อโลกดนตรี }

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี¹

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ในแวดวงของผู้ที่สนใจศึกษาวิชานดนตรี เมื่อกล่าวถึงเอกสารอ้างอิงที่ช่วยในการค้นคว้าประเภทพจนานุกรมและสารานุกรม ที่มีการตีพิมพ์และปรากฏเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน มีอยู่ด้วยกันหลายชุด จากหลายสำนักพิมพ์ ซึ่งในจำนวนนี้มีขนาดของความสั้น-ยาวแตกต่างกันไป ตั้งแต่จบภายในเล่มเดียวจนถึงมีขนาดความยาว 29 เล่ม อย่างไรก็ตามพจนานุกรมและสารานุกรมที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ได้รับการยอมรับอยู่ในวงกว้างกว่าที่พิมพ์เผยแพร่ด้วยภาษาอื่นๆ ที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์อ็อกซ์ฟอร์ดมีจำนวน 3 ชุด คือ The Concise Oxford Dictionary of Music (ค.ศ.1952) The Oxford Companion to Music (ค.ศ.1938) และ The New Oxford Companion to Music (2 เล่ม, ค.ศ.1983) จากสำนักพิมพ์ฮาวาร์ดอีกหนึ่งเล่ม Harvard Dictionary of Music (ค.ศ.1944) โดยมี Willi Apel เป็นบรรณาธิการ นอกจากนั้นยังมี Biographical Dictionary of Musician (ค.ศ.1900) มี Baker เป็นบรรณาธิการ International Cyclopedia of Music and Musicians (ค.ศ.1938) โดยมี Oscar Thompson เป็นบรรณาธิการ และสารานุกรมของโกรฟ ซึ่งได้มีการจัดพิมพ์เผยแพร่จำนวน 3 ชุดด้วยกันคือ Grove Dictionary of Music and Musicians จำนวน 10 เล่ม (ค.ศ.1878) และ The New Grove Dictionary of Music and Musicians จำนวน 20 เล่ม (ค.ศ.1980) โดยมี Stanley Sadie เป็นบรรณาธิการ และ The New Grove ชุดที่ 3 ที่จัดพิมพ์ขึ้นในปี ค.ศ.2001 จำนวน 29 Vols โดยมี Stanley Sadie เป็นบรรณาธิการ ในจำนวนที่กล่าวมาทั้งหมดแล้วนั้น

The New Grove (ค.ศ.2001) นับได้ว่าเป็นสารานุกรมที่ได้รับการยอมรับในด้านความสมบูรณ์มากที่สุดในปัจจุบัน

โกรฟ เรียกย่อมาจากชื่อเต็มว่า Sir George Grove แต่เดิมที่ท่านมีอาชีพเป็นวิศวกรด้านโยธา เป็นผู้ที่มีความสนใจ ใฝ่รู้ ศึกษาเพิ่มเติมสิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา ท่านเข้ามามีความเกี่ยวข้องกับดนตรีเต็มตัวในช่วงที่เข้ารับตำแหน่งผู้อำนวยการราชวิทยาลัยดนตรี (Royal College of Music) สำหรับสารานุกรมดนตรีของโกรฟที่ได้พิมพ์เผยแพร่เป็นที่รู้จักกันดีอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบด้วย Grove's Dictionary of music and musicians, The New Grove's Dictionary of Music and Musicians และ Grove Dictionary of Musical Instrument. ชุดแรกของโกรฟ-สารานุกรมดนตรีมีจำนวน 10 เล่ม ซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการในด้านต่างๆ ถึง 11 ปี โดยเล่มแรกออกพิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ.1878 โกรฟ-สารานุกรมดนตรีชุดแรกนี้ถือเป็นสารานุกรมทางดนตรีที่สมบูรณ์แบบที่สุดในช่วงสมัยศตวรรษที่ 19 นอกจากนั้นยังถือว่าเป็นงานด้านดนตรีวิทยาชิ้นแรกของอังกฤษ

ในช่วงก่อนสงครามโลก จุดศูนย์กลางวิทยาการในหลายๆ ด้านมีจุดศูนย์กลางอยู่ในประเทศกลุ่มยุโรป ซึ่งรวมถึงการศึกษาด้านดนตรี ความเป็นศูนย์กลางในวิทยาการเหล่านั้น เคลื่อนย้ายจากยุโรปไปสู่อเมริกา ภายหลังจากสงครามโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนั้นสารานุกรมทางดนตรีของโกรฟชุดแรกที่พิมพ์ในปี ค.ศ.1878 จึงเป็นผลงานทางดนตรีวิทยานักวิชาการฝั่งอังกฤษ หลังจากที่ความเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาเชิงดนตรีได้ถูกเคลื่อนไปอยู่อเมริกา ความร่วมมือทางการศึกษาเชิงดนตรีวิทยาระหว่าง อเมริกันและอังกฤษก็เริ่มมีความร่วมมือและดำเนินควบคู่กันไปอย่างใกล้ชิด

โกรฟ-สารานุกรมดนตรีชุดแรกได้รับความนิยมอย่างสูงเช่นกัน ดังปรากฏมีการจัดพิมพ์ซ้ำอีกหลายครั้งด้วยกัน ในช่วงเวลาที่ล่วงเลยมาเกือบ 1 ศตวรรษ (93 ปี) หลังจากการพิมพ์โกรฟชุดแรก ประกอบกับการศึกษาด้านดนตรีได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เพิ่มเติม นักดนตรีวิทยา จึงเห็นว่าควรมีสารานุกรมฉบับที่สมบูรณ์กว่าเดิม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและกาลเวลาที่เปลี่ยนไป

ดังนั้น จึงทำให้เกิดโกรฟ-สารานุกรมดนตรีชุดที่สองเกิดขึ้น ซึ่งในการดำเนินงานในครั้งนี้นับเป็นการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดของนักดนตรีวิทยา (Musicologist) นักมานุษยวิทยาดนตรี (Ethnomusicologist) จากหลายประเทศ โดยมีนักวิชาการดนตรีสายสหรัฐอเมริกาเป็นตัวตั้งต้นที่สำคัญ และมีนักวิชาการประเทศในแถบยุโรปเป็นส่วนร่วม จึงถือได้ว่าโกรฟ-สารานุกรมดนตรีฉบับใหม่นี้ เป็นสารานุกรมที่มีความสมบูรณ์ที่สุดในช่วงศตวรรษที่ 20 นี้ ด้วยเหตุที่โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาทางด้านดนตรีก็พัฒนาไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน ดังนั้นในปี ค.ศ.2001 จึงเกิด The New Grove's Dictionary of Music and Musicians ชุดที่ 3 เป็นจำนวน 29 เล่ม เป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ทางดนตรีที่ผ่านระยะเวลา มากกว่า 2 ทศวรรษ จึงกล่าวได้ว่าสารานุกรมชุดที่ 3 นี้เป็นสารานุกรมดนตรีแห่งศตวรรษที่ 21

จากความพยายามที่จะทำให้โกรฟสารานุกรมดนตรีเป็นสารานุกรมที่สมบูรณ์แบบแห่งศตวรรษ ดังนั้นจึงกำหนดให้มีผู้เขียนมาจากกลุ่มคนหลายกลุ่มที่เกี่ยวข้องทางดนตรีทั้งนักดนตรี นักดนตรีวิทยา นักมนุษยสังคีตวิทยา เหตุนี้ขอบข่ายเนื้อหาของสารานุกรมฉบับนี้จึงครอบคลุมเรื่องราวของดนตรีประเภทต่างๆ ของกลุ่มชนทั่วทั้งโลก ไม่ว่าจะเป็นยุโรป อเมริกา เอเชีย แอฟริกา

ถึงแม้จะชื่อว่า Dictionary ก็จริง แต่ลักษณะของการเรียบเรียง The New Grove's Dictionary of Music and Musicians จัดเป็นงานลักษณะประเภทของสารานุกรม กล่าวคือ เป็นการบรรยายคำทั้งในด้านของ ประวัติความเป็นมา เนื้อหา แตกต่างจากพจนานุกรม ที่มุ่งอธิบายเฉพาะคำสั้นๆ ในขณะที่ โกรฟสารานุกรมนั้น เป็นการอธิบายเรื่องราวที่เกี่ยวกับดนตรีที่เป็นเรื่องเป็นราวอย่างกว้างขวาง เป็นผลจากการศึกษาวิจัยที่ครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ อย่างละเอียด ทั้งในด้านของ วิวัฒนาการ หลักการของคำๆ นั้น มีภาพประกอบมากมาย ตลอดทั้งมีบรรณานุกรมที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าเพิ่มเติมของคำแต่ละคำ สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมให้ลึกลงไปกว่านั้น หรือหากผู้อ่านไม่มีความประสงค์ที่จะเจาะลึกไปมากกว่านี้ เนื้อหาสาระก็จะจบลงอย่างสมบูรณ์เช่นกัน

โกรฟสารานุกรมดนตรีนั้นว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการศึกษาทางดนตรี โดยเฉพาะสถาบันที่เปิดสอนวิชาดนตรี ไม่ว่าจะเป็นด้านดนตรีตะวันตกหรือดนตรีไทย ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าโกรฟสารานุกรมดนตรีจะมีราคาแพงมาก แต่คุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับนั้นนับว่าเกินคุ้ม โกรฟสารานุกรมดนตรีจึงเปรียบเสมือนแหล่งความรู้ทางดนตรี สำหรับนักดนตรี นักศึกษาดนตรี ครูดนตรี ตลอดจนทั้งนักวิชาการดนตรีและผู้สนใจทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพที่สถาบันดนตรีหลายแห่งในประเทศไทย ประสบปัญหาหลายด้าน เช่น บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งนับเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อแนวคิดที่จะพัฒนาบัณฑิตให้มีความสามารถในการเชิง “ลุ่มลึก” ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น การศึกษาความรู้ตามที่ปรากฏในโกรฟสารานุกรมดนตรี จะทำให้ผู้ศึกษา ครู นักเรียน สามารถเกิดทรรศนะที่กว้างไกล ซึ่งจะเป็นทางที่จะนำไปสู่ “ความลุ่มลึก” ตามปณิธานที่ตั้งไว้